

АГРАРНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

УДК 658.5.012.1

БАЛАНЮК І. Ф., д-р екон. наук

ifbalaniuk@gmail.com

ГОЙ Н. В., канд. екон. наук

natalygoy22@gmail.com

ШЕЛЕНКО Д. І., канд. екон. наук

ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

diantysya@ukr.net

ІННОВАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ З ПЕРЕРОБКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Розглянуто та обґрунтовано необхідність впровадження інноваційних підходів до формування механізму оперативного управління на підприємствах з переробки сільськогосподарської продукції.

Встановлено, що механізм оперативного управління доцільно розглядати як складну організаційну систему, яка є активним елементом управлінського процесу на підприємстві. На основі проведених досліджень узагальнено, що удосконалення управлінського механізму створює передумови для ефективного використання інноваційних інструментів.

Визначено, що практичне застосування сформованого механізму потребує адаптації до умов та особливостей господарювання на підприємствах з переробки сільськогосподарської продукції.

Ключові слова: інноваційні підходи, підприємство з переробки сільськогосподарської продукції, механізм оперативного управління, діяльність підприємства, процес управління.

Постановка проблеми. Для економічної політики держави пріоритетним стратегічним орієнтиром є інноваційний розвиток економіки. Забезпечення ефективної діяльності підприємств з переробки сільськогосподарської продукції потребує суттєвих змін та пошуку інноваційних, якісно відмінних від діючих організаційних структур управління. Аналіз світового досвіду управління свідчить про необхідність застосування інновацій як безальтернативної, невід’ємної та важливої складової загальнодержавної політики будь-якої країни. Сучасна ситуація на внутрішньому й зовнішньому ринках України характеризується суттєвим загостренням конкурентної боротьби у сфері інноваційної діяльності, за цих умов інновації стають обов’язковим елементом діяльності суб’єкта господарювання та їх основною рушійною силою й передумовою розвитку. Актуальність впровадження інноваційних підходів до управління підприємствами зумовлюється стрімким зростанням впливу науки та нових технологій на розвиток світової економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження проблем впровадження інновацій в управлінську діяльність підприємств розглядаються в наукових працях таких відомих зарубіжних науковців як Ф. Берnard [1], Д. Брайт [2], П. Друкер [3], Д. Тидд [4], М. Люсьєр [5], Дж. Менш [6], М. Слек [7], В. Стівенсон [8], А. Хілл [9] та ін. У сучасній науковій літературі загальні проблеми науково обґрунтованого управління підприємствами розкривають у працях вітчизняні вчені-економісти: Г. Коваленко [10], Л. Малюта [11], Я. Миколайчук [14], В. Россоха [15], А. Черницька [16], Н. Шведа [17]. Водночас, наукові дослідження в галузі оперативного управління на підприємствах з переробки сільськогосподарської продукції не мають широкого розповсюдження і тому потребують поглибленого розкриття.

Незавершеність наукових розробок в окресленій проблематиці та її важливе практичне значення для підвищення ефективності господарювання визначає актуальність теми дослідження.

Мета дослідження полягає у теоретичному обґрунтуванні та визначенні необхідності використання інноваційних підходів до удосконалення механізму оперативного управління на підприємствах з переробки сільськогосподарської продукції.

Матеріали і методика дослідження. За теоретичну та методологічну основу дослідження слугували праці вітчизняних і зарубіжних вчених щодо необхідності застосування інноваційних інструментів управління підприємством. У результаті дослідження використовували сучасні методи загальнонаукового та економічного пізнання суспільно-господарських явищ і процесів: історичний та монографічний, діалектичний, абстрактно-логічний, графічний та ін.

Основні результати дослідження. Для утримання високого рівня конкурентоспроможності суб'єктам господарювання переробної галузі доводиться випереджати своїх конкурентів не тільки за рівнем виробничих технологій і показниками основної операційної діяльності, але й за якістю формування управлінської системи. Своєчасне забезпечення керівників інформацією про виробничу діяльність є основою оперативного управління. Результативність діяльності залежить не тільки від правильності прийнятих управлінських рішень, але й від здатності інтегрувати перебіг внутрішніх виробничих ситуацій, перебудови й розвитку управлінського процесу шляхом формування ефективного механізму оперативного управління [12, с. 190].

Побудова ефективної системи оперативного управління на підприємствах з переробки сільськогосподарської продукції потребує інноваційних підходів до розробки дієвого управлінського механізму, який є базовою складовою цієї системи. Оперативне управління здійснюється на основі визначених стратегій та передбачає розроблення оперативних планів і управлінських рішень, які потребують чіткого виконання [13, с. 174], постійного контролю й оперативного аналізу виробничих показників; його ціллю є забезпечення ефективності управлінського процесу з урахуванням усіх його особливостей [14]. За допомогою внутрішніх складових та основних функцій управління цей механізм безпосередньо впливає на структурні підрозділи, вдосконалює їх діяльність, оптимізує, коригує та покращує функціонально-процесну взаємодію між ними [18, с. 116].

У результаті проведених досліджень систематизовано пріоритетні напрями вдосконалення механізму оперативного управління на підприємствах з переробки сільськогосподарської продукції (табл. 1).

Таблиця 1 – Пріоритетні напрями вдосконалення механізму оперативного управління на підприємствах з переробки сільськогосподарської продукції

Напрямок удосконалення	Форма удосконалення	Вид удосконалення
Покращення існуючих технологій	модернізація та оновлення основних засобів	придбання або лізинг високотехнологічних ліній з виробництва продукції, холодильного устаткування будівництво сучасних пунктів прийому сировини та відповідне облаштування цехів
	впровадження засобів зв'язку та інноваційного програмного забезпечення управлінських процесів	придбання засобів зв'язку та новітніх управлінських програм модернізація існуючого програмного забезпечення
Диверсифікація виробничої діяльності	реконструкція	придбання виробничих ліній для виробництва нових видів продукції придбання устаткування для переробки вторинної сировини
	створення нових об'єктів	будівництво нових цехів та боєнь за місцями локалізації сировинних зон обладнання високотехнологічних пунктів заготівлі сировини
		інвестиції у сировинну базу
Активізація збутової діяльності	створення відділу маркетингу	залучення висококваліфікованих фахівців активізація маркетингових досліджень споживчого попиту на продукцію виробника
		використання даних оперативного аналізу реалізації продукції для поточного планування заготівлі сировини та завантаження виробничих потужностей
	розширення власної торгівельної мережі	дослідження нових ринків збуту використання новітніх управлінських методів (реінжиніринг, бенчмаркінг)
Управління персоналом	мотивація управлінського персоналу	впровадження гнучкої системи преміювання та винагородження за виконану роботу розробка чіткої системи санкцій за визначені порушення
	підвищення кваліфікації	участь фахівців-управлінців у різноманітних тренінгах, семінарах, організація підвищення кваліфікації

Джерело: складено авторами.

Удосконалення механізму оперативного управління сприятиме якісним і кількісним змінам складових потенціалу підприємств з переробки сільськогосподарської продукції, реструктуризації функціональних підсистем, упорядкованості та реалізації управлінських завдань тощо [19, с. 580]. Управлінський механізм є динамічною складовою системи оперативного управління виробництвом.

Дослідженнями встановлено основні структурні елементи механізму оперативного управління на підприємстві з переробки сільськогосподарської продукції:

1) управлінські засоби, що включають інструменти та важелі, які відповідають цілям, прогнозованим показникам, критеріям їх вибору й оцінки;

2) організаційні та економічні методи управління, що становлять способи, прийоми й технології приведення в дію та використання засобів управління.

У процесі дослідження визначено вимоги для удосконалення механізму оперативного управління з урахуванням особливостей виробництва продукції на підприємствах переробної галузі:

- маркетингове забезпечення виробничої діяльності;
- визначення системи цілей, установок, мотивів поточної діяльності та методів управління;
- оперативний аналіз внутрішніх і зовнішніх чинників, що впливають на управлінський процес;
- побудова оптимальної організаційної структури оперативного управління процесами ресурсного забезпечення, виготовлення та реалізації продукції;
- визначення системи показників оцінки якості управлінського процесу за поточний період;
- періодична оцінка дієвості механізму оперативного управління;
- розробка інформаційного забезпечення взаємозв'язку елементів механізму оперативного управління.

Механізм оперативного управління є базовою складовою загальної управлінської системи підприємства з переробки сільськогосподарської продукції [16]. Практичне застосування цього механізму має забезпечити високу якість оперативно-виробничої діяльності, науковий рівень і гнучкість планування, оперативний контроль діяльності, процес заготівлі високоякісної сировини, ритмічність виробництва та випуск конкурентоспроможної продукції.

На основі проведених досліджень визначено забезпечувальні складові удосконалення управлінського механізму на підприємствах з переробки сільськогосподарської продукції:

- система прогнозування, планування та оперативного аналізу виробничих процесів у короткостроковому періоді;
- сукупність критеріїв і показників оцінки результативності функціонуючої системи оперативного управління;
- система нормативів, правил, стандартів, положень та інструкцій, що регулюють управлінську діяльність;
- система стимулювання суб'єктів оперативного управління;
- сукупність економічних та організаційних заходів щодо впровадження нової техніки і технологій, розробок в галузі інформаційного забезпечення управлінських процесів;
- система технічної та економічної інформації, що використовується у виробництві, науковій організації праці й управлінні.

За формування управлінського механізму необхідно використовувати інноваційні методи й сучасні технічні засоби побудови інформаційних систем, зокрема, оновлення технічної та інформаційної бази на основі впровадження автоматизації управлінського обліку, що є складовою системи оперативного управління на підприємствах з переробки сільськогосподарської продукції.

Удосконалений механізм є системою економічних, організаційних, технічних і правових засобів своєчасної реалізації завдань оперативного управління на підприємствах переробної галузі, що забезпечує оптимальне об'єднання сучасних управлінських методів і прийомів у процесі заготівлі сировини, виробництва та реалізації продукції підприємствами (рис. 1).

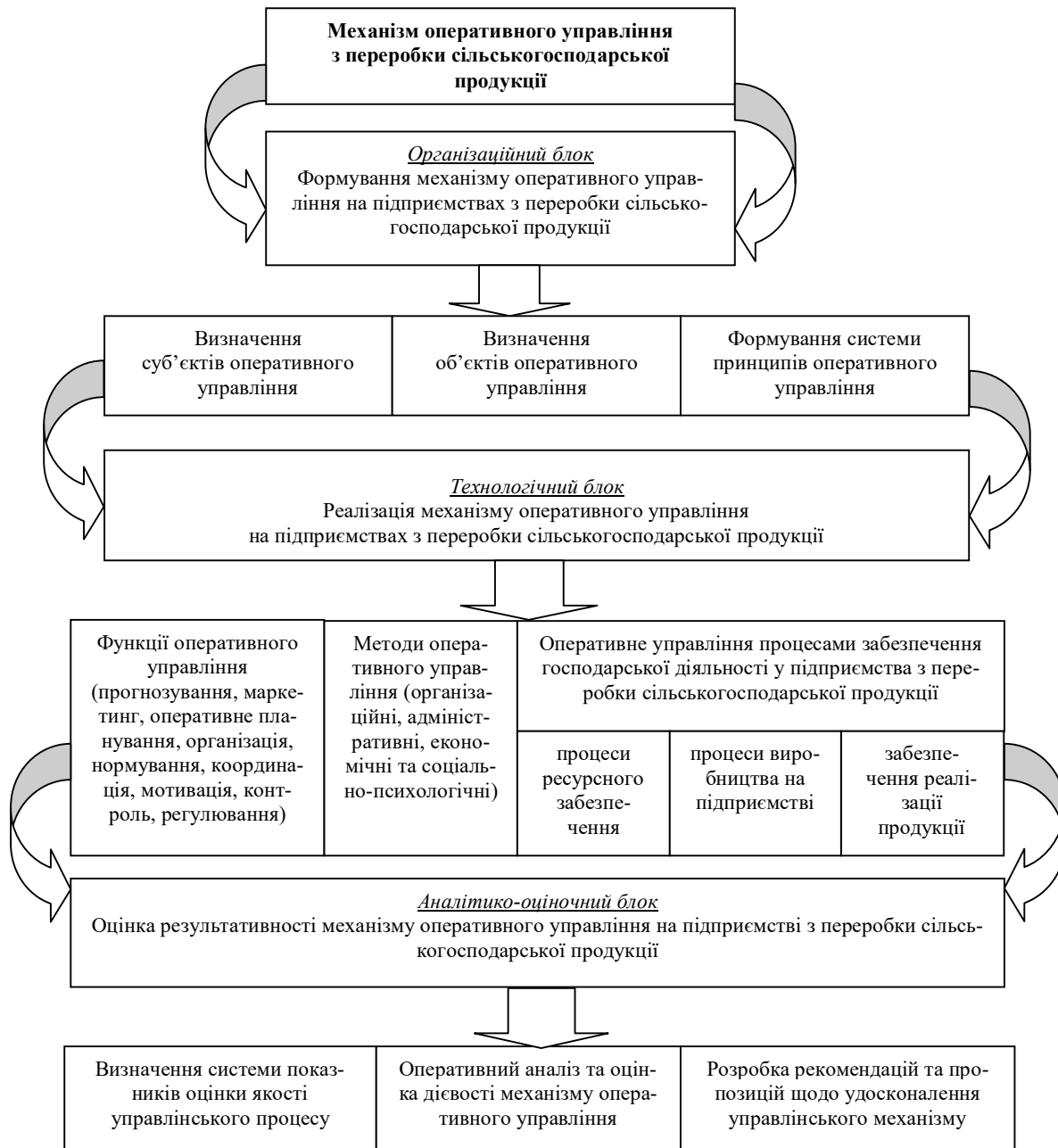

Рис. 1. Удосконалення механізму оперативного управління на підприємстві з переробки сільськогосподарської продукції.

Джерело: складено авторами.

Інформаційне забезпечення виробничої діяльності підприємств з переробки сільськогосподарської продукції є основою для розроблення управлінських рішень, що дозволяє визначити недоліки оперативного управління та перспективи його подальшого розвитку. Для приведення в дію управлінського механізму необхідні інструменти впливу (накази, розпорядження, інструкції), які використовуються управліннями для досягнення поставлених цілей та завдань, адже прийняття управлінських рішень потребує від менеджерів фахової компетентності [17, с. 293]. Дослідженнями встановлено, що функціонуюча на підприємствах з переробки сільськогосподарської продукції система оперативного управління сформована, як правило, за ієрархічним принципом з розподілом функцій централізованого та децентралізованого управління [10]. Запропонований механізм оперативного управління забезпечить повноту системи управління, враховуючи особливості виробничої структури на підприємстві з переробки сільськогосподарської продукції.

За формування механізму оперативного управління на підприємстві з переробки сільськогосподарської продукції застосування маркетингових інструментів створює передумови для реалізації поточних цілей і завдань менеджменту [15, с. 108], уможливує впровадження та результативне використання новітніх наукових інструментів управління. У процесі оперативного управління систематично здійснюється оцінювання та аналіз витратних, якісних, кількісних показників виробництва [20, с. 187]. Сформована система показників оперативного управління відображає ключові аспекти діяльності переробного підприємства. Згідно із результатами оцінювання менеджмент розробляє рекомендації та пропозиції щодо підвищення ефективності дії управлінського механізму.

Висновки. Реалізація інноваційних підходів щодо удосконалення механізму оперативного управління на підприємстві з переробки сільськогосподарської продукції забезпечуватиме досягнення потенційного та реального ефекту, який відображається у певних показниках. Реальний ефект досягається упродовж найближчого часу в результаті виконання відповідних управлінських дій та виявляється в якісних показниках діяльності господарюючого суб'єкта переробної галузі: забезпечення якісною сировиною, зниження собівартості продукції, зменшення виробничих витрат, зростання обсягів реалізації готової продукції тощо.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Barnard F. L., Akridge J. T., Dooley F. J., Foltz J. C. *Agribusiness Management*. Routledge, 2012. 480 p.
2. Bright D. *Managing of innovations*. Cambridge : Woodhead-Janekner, 2013. 150 p.
3. Drucker P.F. *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*. NY: Harper Business, 2010. 256 p.
4. Tidd D., Bessant D., Pavitt K. *Managing innovation*. Chichester: John Wiley and Sons, LTD, 2011. 238 p.
5. Leseure M. *Key Concepts in Operations Management*. SAGE Publications, 2010. 312 p.
6. Mensh G. *Stalemate in Technology: Innovation Overcome the Depression*. Cambridge, Mass: Ballinger Pub., 2014. 241 p.
7. Slack N., Chambers S., Johnson R. *Operations Management*. Prentice Hall, 2010. 712 p.
8. Stevenson W. J. *Operations Management*. McGraw-Hill/Irwin, 2011. 944 p.
9. Hill A.V. *The Encyclopedia of Operations Management: A Field Manual and Glossary of Operations Management Terms and Concepts*. FT Press, 2011. 400 p.
10. Коваленко Г.О. Оперативне управління сільськогосподарським виробництвом URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/Vnuvgp/ekon/2011_1/Vek5312.pdf.
11. Малюта Л.Я. Впровадження інтегрованої моделі управління активізацією інноваційної діяльності підприємств. Галицький економічний вісник. 2011. №2 (31). С. 33-38.
12. Малюта Л.Я. Формування моделі управління потенціалом в умовах стратегічного розвитку підприємства. Соціально-економічні проблеми і держава. 2012. Вип. 2 (7). С. 190-199.
13. Малюта Л.Я. Особливості функціонування організаційно-економічного механізму інноваційного управління ресурсовикористанням підприємства. Семіотика вирішення проблем ресурсно-економічної безпеки : монографія; за заг. ред. Б. М. Андрушківа. Тернопіль : ТОВ «Тернограф», 2013. С. 174-183.
14. Миколайчук Я. Особливості оперативного управління сільськогосподарським виробництвом URL: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ae/2012_3-4/files/12myuoaop.pdf
15. Россоха В. В. Маркетинговий менеджмент в системі управління підприємством. АгроІнКом. 2012. № 10-12. С. 108-112.
16. Черницька А. М. Розкриття і характеристика підходів до визначення системи управління підприємством. Ефективна економіка. 2012. № 12. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1638>.
17. Інноваційні підходи в управлінні підприємствами : Колективна монографія присвячена 20-літтю кафедри менеджменту у виробничій сфері / за заг. ред. д. е. н., проф. Кирич Н. Б. – Тернопіль: ФОП Паляниця В. А., 2016. 343 с.
18. Баланюк І.Ф., Гой Н.В. Оперативний менеджмент у м'ясопереробних підприємствах: монографія. Івано-Франківськ: ЛІК, 2016. 220 с.
19. Гой Н.В., Ковбас І.Н. Формирование механизма оперативного управления на предприятиях по переработке сельскохозяйственной продукции. Экономика и предпринимательство. 2014. Ч. 3 (42–43), № 1. С. 576-582.
20. Баланюк І.Ф., Гой Н.В. Оперативний аналіз у системі менеджменту підприємств із переробки сільськогосподарської продукції. Інноваційна економіка. 2016. № 9-10(65). С. 184-189.

REFERENCES

1. Barnard, F. L., Akridge, J. T., Dooley, F. J., Foltz, J. C., Yeager, E. A. (2012). *Agribusiness Management*. Routledge, 480 p.
2. Bright, D. (2013). *Managing of innovations*. – Cambridge : Woodhead-Janekner, 150 p.
3. Drucker, P. F. (2010). *Innovation and Entrepreneurship: Practice and Principles*. – NY : HarperBusiness, 256 p.
4. Tidd, D., Bessant, D., Pavitt, K. (2011). *Managing innovation*. LTD, Chichester, John Wiley and Sons, 238 p.
5. Leseure, M. (2010). *Key Concepts in Operations Management*. SAGE Publications, 312 p.
6. Mensh, G. (2014). *Stalemate in Technology: Innovation Overcome the Depression*. Cambridge, Mass: Ballinger Pub, 241 p.
7. Slack, N., Chambers, S., Johnson, R. (2010). *Operations Management*. Prentice Hall, 712 p.
8. Stevenson, W. J. (2011). *Operations Management*. McGraw-Hill/Irwin, 944 p.
9. Hill, A.V. (2011). *The Encyclopedia of Operations Management: A Field Manual and Glossary of Operations Man-*

agement Terms and Concepts. – FT Press, 400 p.

10. Kovalenko, G. O., Mikolajchuk, Ja. L. (2011). Operativne upravlinnya sil'skohospodars'kym vyrobnytstvom [Operative management of agricultural production]. Available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/chem_biol/Vnuvgp/ekon/2011_1/Vek5312.pdf.

11. Maljuta, L. Ja. (2011). Vprovadzheniya intehrovanoi modeli upravlinnya aktyvizatsiyeyu innovatsiyoi diyal'nosti pidpryyemstv [Implementation of an integrated management model for activating innovation activity of enterprises]. *Ha-lyts'kyi ekonomichnyi visnyk*. Vol. 2(31). pp. 33-38.

12. Maljuta, L. Ja. (2012). Formuvannya modeli upravlinnya potentsialom v umovakh stratehichnoho rozvytku pidpryyemstva [Formation of the model of management potential in the conditions of strategic development of the enterprise]. *Sotsial'no-ekonomichni problemy i derzhava*. Vol. 2(7). pp. 190-199.

13. Maljuta, L. Ja. (2013). Osoblyvosti funktsionuvannya orhanizatsiyno-ekonomichnoho mekhanizmu innovatsiyoi upravlinnya resursovykorystanniam pidpryyemstva [Features of the functioning of the organizational and economic mechanism of innovation management of resource use of the enterprise]. *Semiotyka vyrishennya problem resursno-ekonomichnoi bezpeky*, Ed. Andrushkiv, B. M. Ternopil: Ternohraf. pp. 174-183.

14. Mykolaychuk, Ya. (2012). Osoblyvosti operativnoho upravlinnya sil'skohospodars'kym vyrobnytstvom [Features of operational management of agricultural production]. Available at: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/Ae/2012_3-4/files/12myyoap.pdf [in Ukrainian].

15. Rossokha, V. V. (2012) Marketynhovyy menedzhment v systemi upravlinnya pidpryyemstvom [Marketing management in enterprise management system]. *AhroInKom*. № 10-12. pp. 108-112.

16. Chernytska A. M. (2012). Rozkryttya i kharakterystyka pidkhodiv do vyznachennya systemy upravlinnya pidpryyemstvom [Disclosure and description of approaches to enterprise business management]. *Efektynna ekonomika*. № 12. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1638>.

17. Innovatsiyni pidkhody v upravlinni pidpryyemstvamy: Kolektyvna monohrafiya prysvyachena 20-littyu kafedry menedzhmentu u vyrobnychiy sferi (2016). Ed. Kyrych N. B. Ternopil': Palyanytsya V.A. 343 p.

18. Balaniuk, I. F., Goy, N. V. (2016). Operativnyy menedzhment u myasopererobnykh pidpryyemstvakh [Operational management in meat processing plants], Ivano-Frankivsk, LIK. 220 p.

19. Goy, N. V., Kovbas, Y. N. (2014) Formyrovanye mekhanizma operativnoho upravlenyya na predpryyatyakh po pererobotke selskokhozyaystvennoy produktsyy [Formation of the mechanism of operational management at the enterprises for processing agricultural products]. *Ekonomika y predprinimatelstvo*. Part 3 (42–43), № 1, pp. 576-582.

20. Balaniuk I. F., Goy, N. V. (2016). Operativnyi analiz u systemi menedzhmentu pidpryyemstv iz pererobky sil'skohospodars'koyi produktsiyi [Operational analysis in the management system of enterprises for the processing of agricultural products]. *Innovatsiyna ekonomika*. № 9-10(65), pp. 184-189.

Иновационные подходы к совершенствованию механизма управления предприятием по переработке сельскохозяйственной продукции

Баланиук И. Ф., Гой Н. В., Шеленко Д. И.

Рассмотрена и обоснована необходимость внедрения инновационных подходов к формированию механизма оперативного управления на предприятиях по переработке сельскохозяйственной продукции. Установлено, что механизм оперативного управления целесообразно рассматривать как сложную организационную систему, которая является активным элементом управленческого процесса на предприятии.

На основе проведенных исследований обобщено, что усовершенствование управленческого механизма создает предпосылки для эффективного использования инновационных инструментов. Определено, что практическое применение сформированного механизма требует адаптации к условиям и особенностям хозяйствования перерабатывающих предприятий.

Ключевые слова: инновационные подходы, предприятие по переработке сельскохозяйственной продукции, механизм оперативного управления, деятельность предприятия, процесс управления.

Innovative approaches to improve the mechanism of management of enterprise on processing of agricultural products

Balanyuk I. F., Goy N. V., Chalenko D. I.

The research objective consists in theoretical justification and determine if you will use innovative approaches to improve operational management at the enterprises for processing of agricultural products.

Materials and methods of research. For theoretical and methodological base of the research taken from the works of Russian and foreign scientists on the need to use innovative tools of management. The study used modern methods of scientific and economic knowledge of the socio-economic phenomena and sank: historical and monographic, dialectical and abstract-logical, graphical, etc.

Main results and conclusions of the study. To retain a high level of competitiveness of economic entities of the processing industry has to stay ahead of their competitors not only in terms of production technologies and parameters of the main operating activities, but also the quality of management system.

For economic policy priority the strategic priority is the innovative development of the economy. Ensuring effective activity of the enterprises for processing of agricultural products requires significant changes and offer innovative, qualitatively different from existing organizational management structures. The analysis of world experience of management suggests the application of innovation as uncontested, an integral and important component of the national policy of any country.

The article considers and substantiates the necessity of introduction of innovative approaches to the formation mechanism of operational management at the enterprises for processing of agricultural products. In the process of the study is to define requirements for improving operational management, taking into account peculiarities of production in enterprises of

the processing industry. It is established that the mechanism of operative management should be considered as a complex organizational system, which is an active element of the management process in the enterprise. Based on the research summarized that the improvement of management mechanism creates the prerequisites for the effective use of innovative tools.

It is determined that practical application of the generated mechanism requires adaptation to the conditions and peculiarities of management of the enterprises for processing of agricultural products. The improved mechanism is a system of economic, organizational, technical and legal means to ensure timely implementation of tasks of operational management at the enterprises of processing industry, providing the best combination of modern managerial methods and techniques in the process of raw material procurement, production and sales enterprises.

As a result of systematic research priority directions of perfection of mechanism of operational management in enterprises processing agricultural products.

It is established that the success of the activities of the enterprise depends not only on the correctness of managerial decisions, but also on the ability to integrate and combine the internal production processes of restructuring and development of managerial process by formation of the effective mechanism of operational management. Determined that the performance of the production in processing plants depend on a functioning system of operational control, which should ensure a rapid response to changes in the external and internal environment, the correlation of industrial activity. As a result of systematic research priority directions of perfection of mechanism of operational management in enterprises processing agricultural products.

The system of indicators of operational management which reflects key aspects of the processing plant. According to the results of the evaluation management develops recommendations and proposals for improving the effectiveness of the administrative machinery.

It is established that functioning in the enterprises for processing of agricultural products the operational control system is formed, typically hierarchically with the distribution functions for centralized and decentralized control.

Determined that the implementation of innovative approaches for improvement of the mechanism of operational management in the enterprise for processing of agricultural products to achieve the potential and actual effect, which is reflected in certain indicators. The real effect is achieved in a short time as a result of executing the corresponding management actions and is evident in the quality performance of the entity processing industry: providing quality raw materials, reduction of production costs, reduction of production costs, growth in sales of finished products and the like.

Key words: innovative approaches, enterprise for processing of agricultural products, mechanism of operational management, business process management.

Надійшла 20.09.2017 р.

РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ АГРОВИРОБНИЦТВА

УДК 631.172/.173

KACHAN D.A., postgraduate
BilaTserkva National Agrarian University

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC BASES OF FUNCTIONING OF ORGANIZATIONAL FORMS OF MACHINE AND TRACTOR STATION USE OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

Метою дослідження є розробка методичних положень і практичних рекомендацій щодо визначення оптимальної з позиції економічної ефективності організаційної форми використання технічних засобів в сільськогосподарських підприємствах.

В процесі дослідження було використано такі наукові методи: економіко-статистичний, систематизації та узагальнення, монографічний, діалектичний.

У статті обґрунтовано вибір критеріїв оптимізації складу технічних ресурсів у сільськогосподарських підприємствах, проаналізовано переваги та недоліки внутрішньогосподарського та міжгосподарського використання техніки, визначено критерії прийняття управлінських рішень про вибір форм використання спеціалізованої техніки. Розкрито сутність об'єднань із спільного використання техніки. Розглянуто базові принципи створення та функціонування сільськогосподарських механізаторських кооперативів. Виявлено основні гальмуючі чинники, що впливають на розвиток кооперативного руху в Україні.

Внесені пропозиції щодо вибору критеріїв оптимізації складу технічних ресурсів сільськогосподарських підприємств. Проаналізовано бригадно-ланкову і цехову організацію використання техніки, визначено плюси і мінуси використання послуг підприємств агротехнічного сервісу для сільськогосподарських виробників.

Результати, отримані в ході дослідження, сприятимуть розвитку технічного забезпечення сільськогосподарського виробництва. Прийняття управлінського рішення про спільне використання техніки доцільно ґрунтувати на порівнянні приросту прогнозованої врожайності сільськогосподарських культур та продуктивності тварин (виражений у прогнозованих цінах), який повинен бути не менше відношення приросту питомих витрат на гектар (на 1 голову худоби).

Ключові слова: технічні ресурси, організаційні форми, сільськогосподарські підприємства, оптимізація.

Formulation of the problem. The machine and tractor station, as the most important component of the production potential of agricultural enterprises, ensures mechanization and automation of production processes and, to a greater extent, determines the level of labour productivity and the efficiency of production activity. The effectiveness of the use of agricultural machinery is formed by a number of factors that operate in isolation and in interconnection, with the influence of natural, techno-economic, organizational and production, socio-economic factors, etc.

At the same time, the results of the conducted research indicate that the machine and tractor station of agricultural enterprises has been formed and continues to be formed without proper economic assessment and development of a corresponding strategy.

Analysis of recent research and publications. The research of this topic was carried out by such scientists as V.E. Skotsyuk, V.M. Antoshchenkov, V.V. Rossokha, M.G. Mikhailov, however, a number of questions regarding the choice of the optimal form of technical resources use at agricultural enterprises require a more detailed study.

Setting objectives. The purpose of the study is to develop methodological guidelines and practical recommendations for determining the optimal, from the standpoint of economic efficiency, organizational form of the use of technical means at agricultural enterprises.

Presentation of the main research material. In most cases, the existing composition of the machine and tractor station of farms was formed spontaneously and is characterized by a large list of different brands of machines. Each farm has more than 10 types of tractors and over 100 agricultural machines. It creates practical difficulties in their operation and maintenance. We have found out that for